

Vezměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Poučovací povinnost advokáta a odpovědnost za škodu při výkonu advokacie

Poučovací povinnost, ač není v zákoně výslovně definována (a můžeme dodat, byť není explicitně ujednána ve smlouvě o právní pomoci mezi advokátem a klientem), je samotnou podstatou výkonu advokacie, prolíná všemi stadii poskytování právní služby a odráží zvýšený standard péče, který advokát jako specialista na právní otázky a postupy musí klientovi garantovat, aby dosáhl zamýšleného účinku ve věcech, které pro klienta zajišťuje, vyložil Nejvyšší soud ČR v rozsudku sp. zn. 25 Cdo 5819/2017, ze dne 20. 6. 2018.

Skutkový základ sporného případu

Předmětem smlouvy o právní pomoci, uzavřené mezi advokátkou a klientkou, byl sepis darovací smlouvy a následné podání návrhu na vklad vlastnického práva do katastru nemovitostí. Darovací smlouvou ze dne 22. 5. 2014 darovala klientce její matka ideální $\frac{1}{2}$ pozemku. Jenže advokátka návrh na vklad nepodala. Matka klientky 29. 12. 2014 zemřela. Ideální polovina nemovitosti, která byla předmětem darovací smlouvy, se tak stala předmětem dědického řízení. Klientka tak získala jenom $\frac{1}{4}$ této nemovitosti. Na schůzce v advokátní kanceláři 26. 10. 2015 advokátka klientce sdělila, že v darovací smlouvě udělala chybu v datu, proto následně nepodala návrh na vklad do katastru nemovitostí. Na dotaz ohledně dědického řízení sdělila klientce, že „už se s tím nedá nic dělat“ a dědici obdrží příslušný dědický podíl. Nesdělila klientce, že by mohla darovací smlouvu uplatnit v dědickém řízení. – Podle usnesení Nejvyššího soudu ze dne 18. 5. 2004, sp. zn. 30 Cdo 1204/2003, jehož závěry se uplatní i v poměrech nové právní úpravy (jak konstatoval Nejvyšší soud právě při řešení sporu mezi žalující klientkou a žalovanou advokátkou), jestliže zůstavitel za svého života daroval nemovitost a návrh na vklad nebyl dosud podán, zařadí se do pasiv dědictví závazek převést na nabyvatele vlastnické právo k nemovitosti v odpovídající hodnotě.

Rozhodnutí nižších soudů

Soud prvního stupně dospěl k závěru, že žalovaná advokátka nepodáním návrhu na vklad vlastnického práva do katastru nemovitostí a následným nepoučením žalobkyně o možnosti zabránit vzniku škody uplatněním darovací smlouvy v dědickém řízení způsobila žalobkyni (klientce) škodu, jestliže se její majetek oproti očekávanému stavu nezvětšil. Výši škody dovodil soud z hodnoty celé nemovitosti, tj. z částky 7 138 220 Kč. Žalobkyně do svého vlastnictví v důsledku jednání žalované nenabyla podíl o velikosti $\frac{1}{4}$ nemovitosti, jehož hodnota činí 1 784 555 Kč. Od této částky soud odečetl částku 125 041 Kč představující hodnotu majetku, který žalobkyně nabyla jako dědička po zůstavitelce a který by v případě darování $\frac{1}{2}$ nemovitosti před smrtí zůstavitelky již v dědickém řízení nenabyla, neboť by na povinný díl byla započtena hodnota darované nemovitosti (ust. § 1660 odst. 2 a § 1658 občanského zákoníku). Odvolací soud změnil rozsudek soudu prvního stupně tak, že žalobu zamítl. Dospěl k názoru, že advokátka odevzdala klientce darovací smlouvu a již nebylo její smluvní povinností poučovat žalobkyni o dalších možných postupech v realizaci smlouvy. Došlo tedy k přetržení příčinné souvislosti mezi protiprávním jednáním žalované a škodou, která vznikla až na základě dobrovolného jednání žalobkyně, jež nejprve uzavřela dědickou dohodu a následně čtvrtinový podíl na nemovitosti od ostatních dědiců odkoupila.

Povinnosti advokáta ve vztahu ke klientovi

Nejvyšší soud ČR v rozsudku sp. zn. 25 Cdo 5819/2017, ze dne 20. 6. 2018, připomenul judikaturní výklad odpovědnosti za výkon advokacie. Podle ust. § 24 odst. 1 věta první zákona o advokacii advokát odpovídá klientovi za újmu, kterou mu způsobil v souvislosti s výkonem advokacie. Podle odst. 4 advokát nebo společnost se odpovědnosti podle odstavců 1 až 3 zproští, prokáží-li, že újme nemohlo být zabráněno ani při vynaložení veškerého úsilí, které lze na nich požadovat. Odpovědnost advokáta za škodu podle § 24 odst. 1 zákona o advokacii vychází z odpovědnosti bez zřetele na zavinění (tzv. objektivní odpovědnost) a je založena na současném splnění všech tří předpokladů, jimiž jsou výkon advokacie, vznik škody a příčinná souvislost mezi výkonem advokacie a vznikem škody. Tato koncepce vyjadřuje zvýšené nároky, jež jsou kladeny na advokáty jako odborníky vykonávající specializovanou činnost. Advokát je povinen chránit a prosazovat práva a oprávněné zájmy klienta, využívat důsledně všechny zákonné prostředky a v jejich rámci uplatnit v zájmu klienta vše, co podle svého přesvědčení pokládá za prospěšné (ust. § 16 odst. 1 a 2 zákona o advokacii). **Z podstaty poskytování právních služeb vyplývá, že advokát je při poskytování právních služeb povinen postupovat s náležitou odbornou péčí. To předpokládá iniciativní a samostatný přístup advokáta, poskytnutí potřebných informací klientovi, vysvětlení řešené problematiky, předestření možných variant postupu, vyhodnocení jejich výhod i rizik a vyžádání si pokynů (informovaného souhlasu) klienta v případě, že je to potřebné.**

Dále Nejvyšší soud konstatoval, že i když zákon již dále podrobněji rozsah konkrétních povinností advokáta nevymezuje, lze pod požadavek čestné a svědomité ochrany a prosazování práv a oprávněných zájmů klienta s využitím všech zákonných prostředků ve smyslu ust. § 16 zákona o advokacii podřadit i tzv. znalostní povinnost a povinnost poučovací. **Poučovací povinnost, ač není v zákoně výslovně definována, je samotnou podstatou výkonu advokacie, prolíná všemi stadii poskytování právní služby a odráží zvýšený standard péče, který advokát jako specialista na právní otázky a postupy musí klientovi garantovat, aby dosáhl zamýšleného účinku ve věcech, které pro klienta jako příkazník zajišťuje.**

Zhodnocení sporného případu

Odvolací soud nesplnění předpokladů odpovědnosti žalované advokátky za škodu dovodil ze závěru, že advokátka byla pověřena pouze sepisem smlouvy a podáním návrhu na vklad vlastnického práva na katastr nemovitostí, přičemž odevzdáním smlouvy klientce (aniž by byl návrh na vklad podán) došlo k faktickému ukončení právního zastoupení žalovanou a nebylo již její povinností poučovat žalobkyni o dalších možných postupech v realizaci smlouvy. S tímto závěrem Nejvyšší soud nesouhlasil.

Pochybila-li klientka a v rozporu se smlouvou o právní pomoci nepodala návrh na vklad vlastnického práva do katastru nemovitostí podle sepsané darovací smlouvy, nelze tím mít její povinnost poskytnout právní službu za skončenou. V takovém případě mělo následovat nalezení reálného řešení, jak pochybení napravit a zajistit převod vlastnického práva na žalobkyni, k čemuž právní služba poskytnutá žalovanou měla vést. Bylo tedy její povinností, vzhledem ke znalosti právní problematiky, poučit žalobkyni jako klientku, že uzavřenou darovací smlouvou může uplatnit v dědickém řízení. Neučinila-li tak, respektive poučila-li ji chybně, je nutno i tento její postup považovat za součást výkonu advokacie, k němuž se žalobkyni zavázala v souvislosti s právní službou ohledně darovací smlouvy. Jestliže klientka následně uzavřela v rámci probíhajícího dědického řízení dohodu s ostatními dědici, v důsledku které nenabyla ¼ nemovitosti, kterou měla nabýt podle darovací smlouvy, nevylučuje tato okolnost odpovědnost žalované podle ust. § 24 zákona o advokacii, jestliže žalovaná nedostatečným, resp. chybným poučením žalobkyně nezabránila vzniku škody.

Závěr odvolacího soudu o neexistenci povinnosti poučit žalobkyni (klientku) o možnostech nápravy pochybení žalované (advokátky) a o přetržení příčinné souvislosti tak není správný, rozhodl Nejvyšší

soud. K otázce přetržení příčinné souvislosti NS uvedl, že okolnost, jež přerušuje příčinnou souvislost, musí působit jako samostatná příčina vzniku téže újmy a musí být způsobilá vyvolat stejný následek, jenž nastal působením původní příčiny. V projednávané věci nepodání návrhu na vklad zůstalo prvotní příčinou, bez níž by ke škodě nedošlo a bez níž by ani nepřicházela do úvahy dědická dohoda v podobě, jak ji žalobkyně uzavřela. K prvotní příčině přistoupila okolnost další (chybné poučení klientky advokátkou) a obě dohromady znamenaly vznik škody. Uzavření dědické dohody nebylo samostatnou příčinou vzniku újmy, a tuto okolnost tak nelze považovat za okolnost přerušující příčinnou souvislost.

Terezie Nývltová Vojáčková

© EPRAVO.CZ - Sběrka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Poučení z krizového vývoje v kauze bitcoiny](#)
- [EUDAMED: Jednotná databáze mění pravidla hry na trhu zdravotnických prostředků](#)
- [Nový zákon o veřejných dražbách, aukce a obálkové metody](#)
- [Pohled přes hranice - natáčení pornografických klipů jako důvod výpovědi z nájmu bytu](#)
- [Nařízení EU o umělé inteligenci a jeho dopady na využití jazykových modelů v advokátní praxi](#)
- [Revize zájezdové směrnice: co přináší, co hrozilo a co to znamená pro praxi](#)
- [Kupní smlouva o převodu nemovitosti bez uvedení výše kupní ceny](#)
- [Druhá „tlačítková novela“: povinné tlačítko pro odstoupení od smlouvy](#)
- [Souhlas s veřejným užíváním pozemku jako překážka nároku na bezdůvodné obohacení - nález Ústavního soudu sp. zn. I. ÚS 2541/25](#)
- [Kupní smlouva bez přesného určení kupní ceny](#)
- [Byznys a paragrafy, díl 36.: Doložka o mlčenlivosti](#)